

СТАНОВИЩЕ

относно конкурса за академична длъжност „**доцент**“ в област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**, професионално направление **3.8. Икономика**, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“ към катедра „Икономика и управление на туризма“, обявен в **ДВ, бр. 59 от 26.07.2019 год.**

от доц. д-р Петя Иванова Тонева, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“, определена съгласно Заповед № 819/ 20.09.2019 год. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов за член на научното жури.

I. Кратко представяне на кандидата

Гл. ас. д-р Любка Илиева е единствен кандидат по конкурса за академичната длъжност „**доцент**“, обявата на който е публикувана в ДВ, бр. 59/26.07.2019 г. Родена е на 06.03.1979 г. Живее и работи в град Свищов. Придобила е бакалавърска и магистърска степен на висше образование в СА „Д. А. Ценов“. През 2011 г. на Любка Илиева е присъдена образователна и научна степен „**доктор**“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“ за дисертационен труд на тема „Оценка на ефективността от иновациите в хотелиерското предприятие“. Назначена е на длъжност „**асистент**“ в СА „Д. А. Ценов“ на 22.05.2008 г., към катедра „Търговски бизнес“, впоследствие преименувана на „Търговски и туристически бизнес“. От 08.07.2014 г. заема академичната длъжност „**главен асистент**“. Към настоящия момент е преподавател в катедра „Икономика и управление на туризма“, част от факултет „Производствен и търговски бизнес“ на СА „Д. А. Ценов“. Познавам добре кариерното развитие на Любка Илиева, тъй като имаме професионални контакти като членове на една и съща катедра, преподаваме съвместно по няколко учебни дисциплини и сме работили в екип по научноизследователски проекти, а понастоящем тя е член на ръководената от мен катедра. Мнението ми е, че тя е отговорен, колегиален и компетентен преподавател и изследовател.

П. Обща (количествена и качествена) оценка на учебно-преподавателската работа

Гл. ас. д-р Любка Илиева, съобразно представеното официално удостоверение, има **преподавателски трудов стаж** в СА „Д. А. Ценов“ от 11 (единадесет) години и 3 (три) месеца. Общийт трудов стаж е 14 (четиринадесет) години и 6 (шест) месеца.

За периода 2014 – 2019 г. кандидатът за академична длъжност „доцент“ има аудиторна учебна заетост от 3062 часа. Средногодишната аудиторна заетост на една учебна година е 510 часа, което надвишава приетия норматив.

Тези факти удостоверяват изпълнението на изискването за наличие на не по-малко от 5 (пет) академични години преподавателски стаж в Академията или други висши училища, със средногодишна заетост от 200 (двеста) часа, регламентирано в чл.116 (2) от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

Основните дисциплини, по които гл. ас. Илиева преподава, са: „Управление на взаимоотношенията с туристите“, „Въведение в туризма“, „Хотелиерски и ресторантърски бизнес“, „Международен туризъм“, „Недвижима собственост в туризма“.

Преподавателската дейност се допълва с **ръководството на дипломанти** и изготвяне на рецензии на дипломни работи на студентите в Образователно-квалификационна степен „магистър“ и от работата като **секретар на магистърска програма** „Икономика и мениджмънт на туризма“ в периода 2013 г. – 2016 г. Кандидатът по конкурса има професионален опит и като **алумни координатор** на катедра „Икономика и управление на туризма“.

За участие в конкурса Любка Илиева е представила **академичен учебник** по „Управление на взаимоотношенията с туристите“, което е условие за заемане на академичната длъжност „доцент“, регламентирано в чл.116 (1), т.5.3 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“. Учебникът е обсъден и приет на заседание на катедрения съвет на катедра „Икономика и управление на туризма“, след рецензиране от двама вътрешни рецензенти и е издаден от Академично издавателство „Ценов“. Използва се в обучението на студентите в ОКС „бакалавър“, специалност „Икономика на туризма“ по едноименната дисциплина.

Кандидатът по конкурса е разработил **учебни програми** по дисциплината „Управление на взаимоотношенията с туристите“ в ОКС „бакалавър“, специалност „Икономика на туризма“ и ОКС „магистър“, магистърска програма „Икономика и мениджмънт на туризма“ и е съавтор на учебната програма по дисциплината „Въведение в туризма“, което покрива напълно изискването за разработване на лекционен курс по учебна дисциплина, самостоятелно или в съавторство. Дисциплините са включени в учебните планове на бакалавърската специалност

, „Икономика на туризма“ и магистърската програма „Икономика и мениджмънт на туризма“.

Обогатяване на преподавателския опит на кандидата представляват проведените **мобилности** по програма Еразъм +, които са реализирани, както следва: в Международен балкански университет, Скопие, Македония през 2017 г. с цел обучение и през 2018 г. с цел преподаване; във Финансовия университет при Правителството на Руската федерация, Москва, Русия през 2019 г. с цел преподаване.

Към учебно-преподавателското портфолио съотнасяме и лицензирането ѝ като обучител към Агенцията по заетостта. В обсега на учебно-преподавателската работа причислявам и това, че тя активно работи и консултира студентите при опитите им за написване на научни доклади за участие в научни форуми, при разработване на есета за участие в конкурси и др.

Заключението ми по отношение на учебно-преподавателската работа на гл. ас. д-р Любка Илиева е, че тя напълно отговаря на изискуемите качествени и количествени критерии за заемане на академична длъжност „доцент“.

III. Обща (количествена и качествена) оценка на научните изследвания и изследователската дейност

В конкурса за „доцент“ Любка Минчева Илиева участва с **научна продукция**, с която са изпълнени нормативните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ и която не повтаря представените за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. По-конкретно публикациите, представени от кандидата по конкурса, са, както следва:

- Монографичен труд на тема „Изследване на възможностите за управление на качеството в туристическия бизнес“, издаден в Академично издателство „Ценов“, 2019 г. Съобразно минималните национални изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ в област 3. „Социални, стопански и правни науки“, показател 3 се равнява на 100 точки (раздел B).
- Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – осемнадесет броя, като пет от тях са в чуждестранни издания. Всяка от статиите носи по 10 точки или общо тези статии по раздел Г от националните изисквания се равняват на 180 точки.
- Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране – два броя. Едната студия е самостоятелна, а другата е в съавторство и са с общ брой точки – 18 (раздел Г от националните изисквания).

- Публикувана глава от колективна монография – един брой, в съавторство и носи 4 точки (*раздел Г от националните изисквания*).

Представените за участие в конкурса за академична длъжност „доцент“ публикации **формират необходимия брой точки** по раздел Г, съобразно минималните национални изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ в научна област 3 „Социални, стопански и правни науки“.

Публикациите на Л. Илиева са рецензираны от утвърдени и авторитетни хабилитирани лица, като основната част от тях са в специализирани издания. Преобладаващата част от научните публикации са самостоятелни, което показва способността на кандидата да провежда научни изследвания. Представената научна продукция съответства на научната област на обявения конкурс.

Кандидатът по конкурса е представил изискуемата **декларация за оригиналност** на изследванията, с която декларира, че публикациите ѝ са лично дело и добросъвестно е посочила ползваната литература, както и че е спазила изискванията за авторско право по отношение на използваните източници. Декларацията е подписана собственоръчно и аз нямам информация или други сведения, които да са основания да се съмнявам в декларираното в нея.

Приоритетно място в научната продукция, представена за участие в конкурса за академична длъжност „доцент“, на гл. ас. д-р Любка Илиева заемат разработки в областта на *системите за управление на качеството в българските туристически предприятия*, което показва основната насока на нейните научни интереси. В тази област е и монографичното изследване, с което се участва в конкурса, на тема „Изследване на възможностите за управление на качеството в туристическия бизнес“, в която авторът на основата на теоретично и емпирично изследване на Системите за управление на качеството и разпространението на сертификацията извежда и анализира конкретни ползи на ISO 9001 за ефективното управление на туристическите предприятия. Тази изследователска насоченост на кандидата кореспондира с практическия ѝ опит като Одитор по ISO 9001. Проблематиката е обект на поредица от публикации, в които се изследва: отношението на представителите на туристическия бизнес и потребителите към инструментите за гарантиране и управление на качеството, и в частност ISO 9001 (*Изследване нагласите на представители на потребителите и на туристическия бизнес към сертификацията в туристическия сектор. Eastern Academic Journal, 2019, бр.2, с.48-69, Бургаски свободен унив., 2019 ISSN: 2367-7384*); базовите икономически ползи за предприятията от внедряването на системи за управление на качеството (*Икономически ползи за българските предприятия от внедряването и сертифицирането на Система за управление на качеството. Eastern Academic Journal, 2019, бр.1, с.1-21, Бургаски свободен унив., 2019, ISSN: 2367-7384*); икономическите последици от сертификацията на туристическите предприятия при

отчитане на свързаните с това предизвикателства пред конкурентоспособността на българските туристически предприятия (*Quality certification in the Tourism sector through implementation of ISO 9001. Strategic research directions: International scientific conferences: Collection of scientific articles - Coventry, 2018.,стр. 130-142; Agenda Publishing House ISBN 978-2-5494-0318-7; 978-2-5494-0322-5*); обхвата на приложение на приложение на стандарта ISO 9001 сред българските предприятия (*Изследване разпространението на ISO 9001 сред българските предприятия. Възможности за развитие на бизнеса - икономически, управленски и социални измерения: Международна научно-практическа конференция. Сборник с доклади - Свищов, 30 ноември 2018 г.,стр. 266-274; АИ Ценов; ISBN: 978-954-23-1702-9*); връзката между качество и конкурентоспособност на основата на принципите на прилагане на международните стандарти за управление на качеството (*Implementation of a Quality management system - a factor for competitiveness of commercial enterprise. Quality Management: Search and Solutions: Materials of the II International scientific-practical conference - Shanghai, China, November 23-25, 2016 г.,стр. 68-75; Regional Academy of Management; ISBN: 978-601-267-251-0*); принципите и изискванията на международните стандарти за управление на качеството и влиянието им върху дейността (*Предимства за търговеца от въвеждането на система за управление на качеството. Икономическо благосъстояние чрез споделяне на знания: Международна научна конференция - Свищов, 09-10 ноем. 2016 г., стр. 167-172; АИ Ценов; ISBN:978-954-23-1187-4; Преимущества за туристическите предприятия от сертифицирането им по ISO 9001; Алманах научни изследвания. СА Д. А. Ценов - Свищов, 2019, бр.27, с.338-369, АИ Ценов, 2019,ISSN: 1312-3815*)

Друга откряваща се от представените публикации сфера на научни търсения е свързана с **имиџса, брандирането и ребрандирането на туристическа дестинация**. В представените публикации се изследват следните проблеми: възможностите за ребрандиране на туристическа дестинация посредством отличителни събития (*Ребрандиране на туристическата дестинация чрез фестивален туризъм. Научни трудове. Аграрен университет - Пловдив бр. LX, книга 1/2016,стр. 239-246; Академично издателство на АУ Пловдив; ISSN:1312-6318*); използване на уникалността на история, култура, традиции и занаяти за промотиране на дестинацията (*Промотиране на дестинацията чрез културен туризъм. Инфраструктура & Комуникации : Тенденции в развитието на глобалния туризъм бр. 5/2015,стр. 312-318; УНСС; ISSN: 1314-0930*); създаването и управлението на имиджа (*Изграждане и управление имиджса на туристическата дестинация. Туризъмът в епохата на трансформация: Сборник с доклади от юбилейна международна научна конференция - Варна, 2015 г.,стр. 471-478;Наука и икономика*

*ИУ - Варна; ISBN: 978-954-21-0864-1); брандът като възможност за налагане на туристическите предприятия с единна визия в съзнанието на потенциалните туристи (*Development of the tourist brand. Молодий вчений* бр. 2(05)/2014, стр. 35-40; Гельветика; ISSN:2304-5809); елементите, влияещи на върху имиджа на България и възможностите за трансфер на имидж в туризма (*Image transfer in tourism. Инфраструктура & Комуникации: Тенденции в развитието на глобалния туризъм* бр. 9/2014, стр. 348-352; УНСС; ISSN:1314-0930); утвърдените в практиката национални бранд индекси и тяхната приложимост за измерване имиджа на дестинацията (*The role of brand indices for measuring the image of tourist destinations. Потенціал економічного розвитку в контексті європейської інтеграції* : Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук - Дніпропетровськ, 2013 г., стр. 79-87; Гельветика; ISSN:978-617-7041-21-3); съвременните методи за маркетингова комуникация (Брандът и маркетинговите комуникации на туристическото предприятие. Търговията - минало, настояще и бъдеще: Сборник доклади от юбилейна международна научна конференция - София, 11-12 април 2013 г., стр. 196-201; УНСС; ISBN: 978-954-644-438-7); регистриране на собствена марка (*Необходимост от изграждане на бренд на българските туристически предприятия. [Двадесет] 20 години инвестиции в бъдещето: Юбилейна международна научно-практическа конференция - В. Търново, 18-19 май 2012 г.*, стр. 462-469; Горекс Прес; ISBN: 978-954-616-221-2).*

Част от научноизследователската дейност на Любка Илиева е представена на **научни форуми** – кръгли маси, конференции, симпозиуми в страната и чужбина. Освен това кандидатът е включван в организационните комитети на научни форуми, с което е придобил професионален опит в организирането им.

В официално представените документи е посочено, че Любка Илиева има участия в два **научноизследователски проекта**, приключили с научни резултати, които са финансиирани от държавната субсидия за насърчаване на научноизследователската дейност на СА „Д. А. Ценов“. В единия от проектите с наименование „Усъвършенстване на обучението по търговия и туризъм чрез прилагане на информационно-комуникационни технологии“ (2015-2016 г.) тя е участник. Проектът „Изследване на икономическите ползи от внедряването на система за управление на качеството в българските предприятия“ е реализиран през 2018 г. като индивидуален проект.

В обобщение на прочита на научните изследвания и оценката на научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Илиева мога да изразя твърдение, че тя проявява необходимата доза научноизследователска активност, представената продукция се характеризира с логичност, аналитичност, критичност при осмисляне на твърдения, теоретична и практическа значимост.

IV. Характеризиране на научните приноси

Любка Илиева е формулирала пет свои научни и научноприложни приноси, които приемам изцяло и считам, че те се съдържат в представените за участие в конкурса публикации.

Приносните моменти могат да се групират в две отделни направления: такива с теоретико-методологичен характер и такива с практикоприложен характер.

Научните приноси с теоретико-методологичен характер, които се откриват в публикациите, са свързани с: обогатяване на научното познание в областта на качеството и неговото управление, извеждане на принципите и силните страни на ISO 9001 и основните инструменти за осигуряване качеството на продуктите и услугите, предлагани от българските туристически предприятия; проучване на задължителните и доброволните инструменти за управление на качеството в туризма и осъществяване на критичен анализ на нормативната база, касаеща изследвания проблем; детерминиране на категориите „качество“, „конкурентоспособност“ и „иновации“ на туристическите продукти в рамките на конкретни изследователски цели.

В практикоприложен план съдържащите се приносни моменти касаят следното: изследване на разпространението на сертификацията по ISO 9001 в страната и извеждане на основните аргументи в полза на изграждане, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството по стандарт ISO 9001; проучване на възможностите за управление на бранда, конкретно на туристическите предприятия, и формулиране на препоръки за повишаване стойността и ценността му; обосноваване на ползите и класифициране на възможностите за защита на утвърдения бранд чрез регистриране на търговската марка на туристическото предприятие; предлагане на стратегии за позициониране и ребрандиране на дестинации след настъпили промени в имиджа на основата на връзката между имиджа и бранда на дестинациите и обосноваване на ползата от трансфер на положителен имидж за утвърждаване на дестинацията в съзнанието на туристите.

V. Академична известност

Представена е справка за 7 броя цитирания в нереферирани издания с научно рецензиране, с което се доказва необходимата за заемане на академичната длъжност „доцент“ цитируемост. За академичната известност на кандидата говорят членствата й в съсловни и професионални организации. Кандидатът по конкурса е член на: Съвет по туризъм – Свищов; Клуб 9000; управителното бюро на Съюза на учените,

клон Свищов; управителния съвет на Мрежа на преподавателите по интелектуална собственост в България; резервен член на Междуведомствения съвет на кадрите в туризма към Министерството на туризма на Република България.

VI. Забележки и препоръки

Позволявам си да отправя две основни препоръки към кандидата гл. ас. д-р Любка Илиева, които са свързани с *бъдещата ѝ* научноизследователска работа:

Първо. Да се концентрира върху актуални и значими теми, близки до дисциплините, които преподава пред студентите.

Второ. Да насочи публикационната си активност към български и чуждестранни издания, реферирали и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

VII. Заключение

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно-приложната дейност на кандидата считам, че Любка Минчева Илиева отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“: придобила е ОНС „доктор“, има над изискуемия годишен трудов стаж и учебна натовареност, представила е необходимите за заемане на академична длъжност „доцент“ научни трудове, учебни пособия и цитирания, участвала е в научни форуми и проекти.

Оценявам **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната ѝ дейност и предлагам на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултет „Производствен и търговски бизнес“ да избере гл. ас. д-р **Любка Илиева** за „доцент“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“.

26.10.2019 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО: *Иванова*
(доц. д-р Петя Иванова)